

Archeologienota Tielt Deken Darraslaan 17

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

7-1-2020

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Tielt Deken Darraslaan 17 (provincie West-Vlaanderen), gelegen binnen een afgebakende archeologische zone, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 300m² of meer bedraagt en de bodemingrepen 100m² of meer beslaan, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Deze archeologienota is een aangepaste versie van de in akte genomen archeologienota met ID 13209 (zie <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/13209>). Omdat de geplande werken zoals opgenomen in die archeologienota iets gewijzigd zijn, dient er een nieuwe archeologienota opgesteld te worden. Deze nieuwe versie verschilt inhoudelijk quasi niet van de in akte genomen archeologienota - ook de projectcode is dezelfde -, enkel de bespreking van de geplande werken en de ontwerpplannen zijn licht aangepast.

Het plangebied is 11 839m² groot en heeft een onregelmatige vorm. Het grenst in het zuiden aan de Deken Darraslaan en in het oosten aan de Schependomstraat. Het terrein is in gebruik door het OCMW van Tielt. In het gebouw nr. 17, gelegen centraal in het zuiden van het plangebied en langs de Deken Darraslaan, is het kantoor van het OCMW gevestigd. Deken Darraslaan 19, gelegen in de noordwestelijke hoek van het terrein, is de Residentie Ampe waarin zich serviceflats bevinden. Naast deze 2 gebouwen wordt het terrein ingenomen door groenzones, verhardingen, interne wegenis met onder meer 2 'rotondes' (in de zuidwestelijke en in de noordoostelijke hoek), en een openlucht bezinningsplek in de zuidoostelijke hoek.

Het plangebied maakte nooit deel uit van de historische kern van de stad Tielt, die zich verder naar het noordoosten bevond. Afgaande op de beschikbare historische bronnen was het plangebied tot in de loop van de 19de eeuw landbouwgrond, waarna het in 1838-1839 werd bebouwd met een rusthuis dat later herhaaldelijk werd uitgebreid. De huidige Deken Darraslaan werd pas aangelegd in 1765. Vanaf de jaren 1970 werd het rusthuis geleidelijk aan gesloopt, om rond de eeuwwisseling volledig te verdwijnen en plaats te maken voor de huidige inrichting van het terrein. Op de locatie waar de nieuwbouw wordt gepland, stond sinds 1838-1839 een vleugel van het rusthuis. Dit gebouw en de sloop ervan eind 20ste eeuw zullen ongetwijfeld voor een grondige versterking van de vroegere landbouwgronden gezorgd hebben. Op het detail van het hoogtemodel is te zien dat er grote hoogteverschillen aanwezig zijn op het terrein en dat vooral het oostelijke deel van het terrein een zeer geaccidenteerd maaiveldniveau kent. Dit is het gevolg van de diverse bouwcampagnes die sinds midden 19de eeuw op het terrein plaatsvonden. In de historische kern van Tielt gebeurde nog maar amper archeologisch onderzoek, hoewel deze provinciestad kan bogen op een rijk historisch verleden. Er vond slechts 1 archeologische opgraving plaats, op en nabij de Markt, en recent ook 3 proefsleuvenonderzoeken. Slechts bij 1 van deze 3 laatste onderzoeken werd een archeologische site aangetroffen. Het plangebied bevindt zich aan de westelijke rand van de als archeologische zone afgebakende historische stadskern, maar het is moeilijk te begrijpen waarom deze archeologische zone zo ver naar het westen is begrensd. Het plangebied werd in de eerste helft van de 19de eeuw pas bebouwd, voordien was het akkerland. Er

zijn o.i. geen redenen om aan het plangebied een even grote archeologische waarde toe te kennen als aan de kernstad van Tielt. Er is op het plangebied geen accumulatie van archeologische pakketten aanwezig zoals wel het geval zal zijn in de kern van een middeleeuwse stad en zoals werd geconstateerd bij het archeologisch onderzoek op de Markt en aan de Bruggestraat. Het plangebied moet aanzien worden als een landelijke site, met een teelaarpakket dat mogelijk 1 archeologisch niveau ter hoogte van de onderliggende moederbodem afdekt. Enkele proefsleuvenonderzoeken die recent werden uitgevoerd in de landelijke omgeving iets ten westen en ten noorden van de historische stadskern, leverden geen relevante archeologische sites op. Alles in acht genomen (steeds landelijk gebied, nooit deel uitmakend van de historische stadskern, de Deken Darraslaan werd pas aangelegd in de tweede helft van de 18de eeuw, diverse bouwcampagnes sinds midden 19de eeuw, een geaccidenteerd maaiveld met grote hoogteverschillen, eerdere archeologische onderzoeken in de landelijke omgeving ten noorden en westen van de stad leverden geen sites op, geen landschappelijke aanwijzingen dat er afdekkende bodempakketten aanwezig zijn die voor een eventuele bescherming van het archeologisch erfgoed hebben gezorgd) kan aan het plangebied een lage archeologische verwachting gegeven worden. De kans dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed reeds vernield is sinds de ingebruikname van de site in het midden van de 19de eeuw, is bovendien reëel.

De bodemingrepen situeren zich in de zuidoostelijke zone van het plangebied. Er wordt een rechthoekige nieuwbouw ingeplant, die dwars op de Deken Darraslaan en net ten oosten van het bestaande OCMW-gebouw komt te liggen. De buitenafmetingen van het nieuwe gebouw zijn ca. 36 bij 17m. Het gebouw wordt niet onderkelderd. Rond het gebouw wordt een nieuwe verharding aangelegd. De bodemingrepen die gepaard gaan met deze werken gaan ca. 60 tot 80cm diep, op een oppervlakte van ca. 800m² (ca. 40 bij 20m), met plaatselijk kleine, diepere ingrepen voor funderingskolommen en nutsvoorzieningen. Daarnaast zullen er op een deel van het plangebied omgevingswerken plaatsvinden, waarbij onder meer de interne wegenis deels wordt aangepast. Het zuidelijke deel van de 'rotonde' en de aangrenzende parkeerplaatsen verdwijnen en maken plaats voor een groenzone. Er zullen enkele nieuwe paden worden aangelegd en er wordt een groenere omgeving gecreëerd, waarbij een aantal nieuwe bomen wordt aangeplant. De bodemingrepen die hiermee gepaard gaan zijn beperkt tot ca. 40cm diepte.

Het plangebied kent een lage archeologische verwachting, bovendien staat het vast dat er reeds een grote mate van bodemverstoring is gebeurd. Of hierbij het archeologische niveau is verstoord is niet met zekerheid vast te stellen, maar de kans daartoe is wel groot. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site dus niet aangetoond worden, maar het is weinig waarschijnlijk dat er nog onverstoorde sites aanwezig kunnen zijn. Hierbovenop komt nog de relatief kleine oppervlakte van de geplande werken op de locatie van het nieuwe gebouw, die zich voornamelijk concentreren op een zone van ca. 800m². De omgevingswerken die op een deel van het plangebied zullen plaatsvinden, zijn minder diepgaand en vinden plaats op een zone met grote (antropogene) hoogteverschillen. Als men rekening houdt met bovenstaande factoren, dan zal een verder vooronderzoek weinig relevante kennisvermeerdering kunnen opleveren. Verder vooronderzoek in een landelijke regio op een relatief kleine oppervlakte, waarop in het verleden al meerdere bodemingrepen hebben plaatsgevonden en er reeds aanzienlijke bodemverstoringen zijn geweest, wordt als weinig zinvol beschouwd. Er wordt dus geen verder vooronderzoek geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder

archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.